Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 12. februarja 2015*

„Predhodno odločanje — Varstvo potrošnikov — Direktiva 93/13/EGS — Člen 7 — Pogodba o stanovanjskem kreditu — Arbitražna klavzula — Nepoštenost — Tožba potrošnika — Nacionalna postopkovna določba — Nepristojnost sodišča, ki odloča o tožbi za ugotovitev neveljavnosti tipske pogodbe, za odločanje o zahtevku za ugotovitev nepoštenih pogojev v isti pogodbi“

V zadevi C-567/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi Törvényszék (Madžarska) z odločbo z dne 2. oktobra 2013, ki je prispela na Sodišče 5. novembra 2013, v postopku

Nóra Baczó,

János István Vizsnyiczai

proti

Raiffeisen Bank Zrt,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, A. Ó Caoimh, sodnik, C. Toader (poročevalka), sodnica, E. Jarašiūnas in C. G. Fernlund, sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. novembra 2014,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za madžarsko vlado M. M. Tatrái in M. Z. Fehér, agenta,

— za Evropsko komisijo K. Talabér-Ritz in M. van Beek, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: madžarščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med N. Baczó in J. I. Vizsnyiczai ter Raiffeisen Bank Zrt zaradi zahteve za ugotovitev neveljavnosti pogodbe o stanovanjskem kreditu in arbitražne klavzule v tej pogodbi.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1(1) Direktive 93/13 določa:

„Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih [nepoštenih] pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.“

4 Člen 3(1) te direktive določa:

„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

5 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

6 Člen 7(1) iste direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Madžarsko pravo

Materialno pravo

7 Člen 200 zakona št. IV iz leta 1959, s katerim je bil uveden civilni zakonik (Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény, v nadaljevanju: civilni zakonik), v različici, veljavni ob sklenitvi pogodbe iz postopka v glavni stvari, določa:

„(1) Stranke prosto določijo vsebino pogodbe. Lahko sporazumno odstopijo od pravil, ki urejajo pogodbe, če nobena zakonska določba temu ne nasprotuje.

(2) Pogodba, s katero se krši ali obide pravno pravilo, je nična, razen če to pravilo določa drugačno pravno posledico. Prav tako je nična pogodba, ki je očitno v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji.“

8 V skladu s členom 209(1) tega zakonika je „nepošten […] splošni pogodbeni pogoj oziroma pogoj iz potrošniške pogodbe, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če v nasprotju z zahtevo vestnosti in poštenja enostransko in neutemeljeno določa pogodbene pravice in obveznosti strank tako, da so v škodo pogodbene stranke, ki tega pogoja ni določila.“

9 Člen 209/A(1) tega zakonika določa, da lahko oškodovana stranka izpodbija nepošteni pogodbeni pogoj. V skladu s odstavkom 2 tega člena so taki pogodbeni pogoji nični.

10 Člen 227(2) istega zakonika določa, da so „pogodbe, katerih predmet je nemogoč, […] ničnе“.

11 V skladu s členom 239/A(1) civilnega zakonika lahko stranka po eni strani na sodišče vloži zahtevek za ugotovitev neveljavnosti pogodbe ali katerega od njenih pogojev (delna neveljavnost) in po drugi strani ne predlaga ugotovitve pravnih posledic te neveljavnosti.

12 V skladu s členom 213(1) zakona št. CXII iz leta 1996 o finančnih in kreditnih institucijah (hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény) v različici, ki je veljala ob sklenitvi pogodbe iz postopka v glavni stvari, je nična pogodba o potrošniškem kreditu ali pogodba o stanovanjskem kreditu, ki ne vsebuje določb, naštetih v tem členu, med katerimi so predvsem določbe o predmetu pogodbe, letni efektivni obrestni meri ali znesku vseh stroškov, povezanih s pogodbo.

Procesno pravo

13 V skladu s členom 3(2) zakona št. III iz leta 1952, s katerim je bil uveden zakonik o pravdnem postopku (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törveny, v nadaljevanju: zakonik o pravdnem postopku) je sodišče, če zakon ne določa drugače, vezano na postavljene zahtevke in pravne trditve strank. Sodišče presoja predloge in trditve strank ob upoštevanju njihove vsebine, in ne njihovega formalnega poimenovanja.

14 Člen 22(1) tega zakonika določa, da je okrajno sodišče, bodisi járásbíróság (okrajno sodišče v okrajih) bodisi kerületi bíróság (okrajno sodišče v glavnem mestu), redno sodišče. Materialno je torej pristojno za odločanje o vseh sporih, v katerih odločanje ni z zakonom pridržano törvényszék (okrožno sodišče).

15 V skladu s členom 23(1)(k) navedenega zakonika je törvényszék pristojno za odločanje v sporih, katerih predmet je ugotavljanje neveljavnosti nepoštenih pogodbenih pogojev, predvsem na podlagi člena 209/A civilnega zakonika.

16 V mnenju 2/2010/VI.28./PK civilnega senata Kúria (vrhovno sodišče) o nekaterih postopkovnih vprašanjih v tožbah za ugotovitev ničnosti je navedeno, da mora sodišče po uradni dolžnosti paziti na ničnost, ki je očitna in lahko nedvomno izhaja iz razpoložljivih dokazov.

17 V mnenju 2/2012/XII.12 civilnega senata Kúria o nekaterih vprašanjih o veljavnosti potrošniških pogodb je navedeno, da je okrajno sodišče v okviru vsebinske preučitve tožbe dolžno preučiti nepoštenost pogodbenih pogojev bodisi na podlagi ugovora tožene stranke bodisi po uradni dolžnosti.

18 Člen 24(1) zakonika o pravdnem postopku določa, da se vrednost spora določi glede na znesek terjatve ali glede na vrednost katere koli druge pravice, ki se uveljavlja s tožbo.

19 Glede izračuna takse za vložitev civilnega pravnega sredstva v pravdnem postopku člen 39(1) zakon št. XCIII iz leta 1990 o davkih in taksah (1990. évi XCIII. tv. az illetékekről, v nadaljevanju: zakon o davkih in taksah) določa, da, če ta zakon ne določa drugače, je osnova za odmero takse vrednost predmeta spora ob vložitvi pravnega sredstva.

20 Člen 39(3) zakona o davkih in taksah pa določa:

„Če vrednosti spora ni mogoče določiti v skladu z odstavkom 1 […], je osnova za izračun takse:

a) pred okrajnimi sodišči 350.000 madžarskih forintov (HUF) v pravdnih postopkih […]

b) pred törvényszék:

— če odloča kot sodišče prve stopnje, 600.000 HUF v pravdnih postopkih […]“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

21 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari, N. Baczó in J. I. Vizsnyiczai, sta 13. septembra 2007 z Raiffeisen Bank Zrt, bančno institucijo madžarskega prava, sklenili pogodbo o stanovanjskem kreditu, ki je bil zavarovan s hipoteko. Ta pogodba je vsebovala arbitražno klavzulo, na podlagi katere je za spore v zvezi s kreditno pogodbo, razen sporov glede denarnih zahtevkov, pristojno arbitražno sodišče.

22 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta 26. februarja 2013 pri Pesti Központi Kerületi Bíróság (osrednje okrajno sodišče v Pešti) vložili tožbo za razglasitev ničnosti navedene pogodbe.

23 V podporo njuni tožbi sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari na podlagi členov 239/A, 200(2) in 227(2) civilnega zakonika trdili, da je pogodba o stanovanjskem kreditu, ki sta jo podpisali, očitno nezakonita, v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in da je njen predmet nemogoč. Navedli sta še, da ta pogodba vsebuje razloge za ničnost, določene v členu 213(1) zakona št. CXII iz leta 1996 o finančnih in kreditnih institucijah.

24 Na podlagi zahteve po dodatnih informacijah Pesti Központi Kerületi Bíróság sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari tudi zahtevali, naj se ugotovi ničnost arbitražne klavzule iz navedene pogodbe na podlagi Direktive 93/13, člena 209(2) civilnega zakonika in mnenja Kúria 2/2011/XII.12.

25 Ob upoštevanju zadnjega predloga in po tem, ko je pogodbo o stanovanjskem kreditu opredelilo za „tipsko pogodbo“, je Pesti Központi Kerületi Bíróság s sklepom z dne 6. maja 2013 zadevo odstopilo Fővárosi Törvényszék (okrožno sodišče v Budimpešti) na podlagi člena 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku, v skladu s katerim je za odločanje v sporih, katerih predmet je ugotavljanje neveljavnosti nepoštenih pogodbenih pogojev, pristojno okrožno sodišče.

26 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta zoper ta sklep vložili pritožbo, s katero sta predlagali, naj se sklep spremeni in naj se ugotovi pristojnost okrajnega sodišča. Iz predložitvene odločbe v zvezi s tem izhaja, da tožeči stranki v postopku v glavni stvari v utemeljitev svoje tožbe zanikata, da naj bi zahtevali na eni strani ugotovitev nepoštenega pogoja v pogodbi o stanovanjskem kreditu in na drugi strani odstop zadeve okrožnemu sodišču.

27 Predložitveno sodišče navaja, da lahko na podlagi člena 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku potrošnik predlaga ugotovitev nepoštenosti pogoja v tipski pogodbi, kot je ta iz postopka v glavni stvari, le okrožnemu sodišču; isti potrošnik pa lahko ugovor nepoštenosti navedenega pogodbenega pogoja uveljavlja kot tožena stranka v okviru tožbe, ki jo je vložil prodajalec ali ponudnik pri okrajnem sodišču.

28 Glede na prag, ki ustreza vrednosti predmeta spora, je lahko, če potrošnik začne postopek za ugotovitev neveljavnosti tipske pogodbe iz drugih razlogov, za odločanje v sporu pristojno okrajno sodišče. Predložitveno sodišče meni, da bi bilo smiselno, da bi okrajno sodišče lahko odločilo tudi o zahtevkih za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz iste pogodbe.

29 Nazadnje, predložitveno sodišče meni, da je z napotitvijo na okrožno sodišče potrošnik lahko postavljen v neugoden položaj, predvsem ker ima v skladu s členom 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku višje stroške postopka. Tak položaj pa bi lahko ogrožal uresničevanje ciljev Direktive 93/13.

30 Fővárosi Törvényszék je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali potrošniku škoduje sodni postopek, v katerem tožeča stranka pred okrajnim sodiščem v sporu zaradi ugotovitve neveljavnosti pogodbe (splošnih pogodbenih pogojev) v tožbi tudi predlaga, naj se pogoj iz pogodbe, ki je predmet spora, razglasi za nepošten, s čimer bi se utemeljila pristojnost drugega sodišča, okrožnega sodišča (törvényszék)[?] V sporu, ki ga je začela druga pogodbena stranka, lahko namreč potrošnik pred okrajnim sodiščem uveljavlja nepoštenost pogodbenega pogoja, medtem ko mora potrošnik pri predložitvi spora okrožnemu sodišču plačati višje takse.

2. Ali bi se položaj uravnotežil, če bi lahko potrošnik v postopku, ki ga je pred okrajnim sodiščem začel zaradi ugotovitve neveljavnosti pogodbe, uveljavljal tudi nepoštenost nekaterih pogojev iz te pogodbe, zaradi česar bi bilo to okrajno sodišče pristojno tudi za odločanje o tem[?]“

Vprašanji za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

31 Iz predhodnih vprašanj v povezavi z obrazložitvijo predložitvenega sodišča izhaja, da zadnjenavedeno prosi Sodišče, naj se opredeli glede združljivosti nacionalne postopkovne zakonodaje s pravom Unije, predvsem z Direktivo 93/13.

32 V zvezi s tem je treba opozoriti, da čeprav Sodišče v postopku predhodnega odločanja ne presoja združljivosti določb nacionalnega prava ali nacionalne prakse s predpisi prava Unije, pa je že večkrat razsodilo, da je pristojno, da predložitvenemu sodišču da vse ustrezne elemente razlage tega prava, ki mu lahko omogočijo, da presodi tako združljivost za namene sodbe v zadevi, v kateri odloča (glej sodbo Pannon Gép Centrum, C-368/09, EU:C:2010:441, točka 28 in navedena sodna praksa).

33 V teh okoliščinah in ker se predložitveno sodišče sprašuje o tem, ali je morda z uporabo člena 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku potrošnik, ki uveljavlja pravice iz Direktive 93/13, lahko postavljen v neugoden položaj, je treba ugotoviti, da se vprašanji za predhodno odločanje nanašata na razlago te direktive, predvsem njenega člena 7(1).

Utemeljenost

34 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni postopkovni določbi, na podlagi katere okrajno sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi potrošnika za ugotovitev neveljavnosti tipske pogodbe, ni pristojno za odločanje o zahtevku tega potrošnika za ugotovitev nepoštenosti pogojev v isti pogodbi.

35 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da je člen 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku botroval vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi, v kateri je bila sprejeta sodba Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340).

36 V navedeni zadevi je predložitveno sodišče med drugim vprašalo Sodišče, ali je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče, ki odloča v sporu glede veljavnosti pogojev potrošniške pogodbe, po uradni dolžnosti preuči nepoštenost zadevnih pogojev in po potrebi razglasi pogodbo za nično, čeprav je za razglasitev ničnosti nepoštenih pogodbenih pogojev v skladu z nacionalno zakonodajo pristojno drugo sodišče.

37 V točki 53 sodbe Jőrös (EU:C:2013:340) je Sodišče razsodilo, da je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja, kolikor mogoče uporabiti notranja postopkovna pravila tako, da lahko izpelje vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nepoštenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč.

38 Treba pa je opozoriti, da se obravnavana zadeva razlikuje od zadeve v sodbi Jőrös (EU:C:2013:340) v tem, da gre tu za vprašanje, ali bi moral imeti potrošnik kot tožeča stranka možnost, da sam uveljavlja – poleg neveljavnosti pogodbe, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13 – nepoštenost njenih pogodbenih pogojev ne glede na pravilo o pristojnosti, ki naj bi tega potrošnika zavezovalo, da tak predlog predloži drugemu nacionalnemu sodišču.

39 Člen 7(1) Direktive 93/13 državam članicam nalaga, naj v svojih nacionalnih redih zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

40 Nasprotno pa Direktiva 93/13 ne vsebuje izrecne določbe o tem, katero sodišče je pristojno za odločanje o tožbah potrošnikov za ugotovitev neveljavnosti takih nepoštenih pogojev.

41 Če na nekem področju ureditve Unije ni, se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v nacionalnem pravnem redu vsake države članice po načelu njihove procesne avtonomije določijo pristojna sodišča in postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varstvo pravic, ki jih posameznikom daje pravo Unije (sodba Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, točka 35 in navedena sodna praksa).

42 Na tej podlagi iz ustaljene sodne prakse Sodišča tudi izhaja, da postopkovna pravila glede pravnih sredstev, katerih namen je zagotoviti varstvo pravic, ki jih ima posameznik na podlagi prava Unije, ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki veljajo za podobna nacionalna pravna sredstva (načelo enakovrednosti), in v praksi ne smejo onemogočati ali znatno oteževati izvrševanja pravic, ki jih podeljuje pravni red Evropske unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu sodbi Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, točka 46 in navedena sodna praksa, in Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, točka 30).

43 Prvič, glede načela enakovrednosti je treba navesti, da je Evropska komisija v pisnih stališčih in na obravnavi izrazila dvome o tem, da je s tem načelom skladna nacionalna postopkovna določba, kot je člen 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku, ki okrožnemu sodišču daje izključno pristojnost za odločanje o tožbah potrošnikov za ugotavljanje neveljavnosti nepoštenih pogodbenih pogojev. Komisija v ta namen primerja te tožbe s tožbami, ki so jih vložili ti potrošniki z namenom ugotovitve neveljavnosti pogodbenih pogojev iz drugih razlogov, saj lahko te zadnje tožbe, odvisno od upoštevnega praga, ki ustreza vrednosti predmeta spora, spadajo v pristojnost okrajnega sodišča.

44 Treba pa je poudariti, da je le nacionalno sodišče, ki neposredno pozna postopkovna pravila, ki se uporabljajo, pristojno presoditi, ali sta si zadevni pravni sredstvi glede na predmet, podlago in bistvene elemente podobni (glej sodbi Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točka 50, in Agrokonsulting-04, EU:C:2013:432, točka 39).

45 Pod domnevo, da so si tožbe potrošnikov za ugotovitev neveljavnosti pogodbenih pogojev iz razlogov, ki med drugim ali izključno izhajajo iz Direktive 93/13, na eni strani in tožbe potrošnikov za ugotovitev neveljavnosti pogodbenih pogojev iz razlogov, ki izključno izhajajo iz nacionalnega prava, na drugi strani podobne, je treba preučiti, ali so postopkovna pravila za te tožbe, ki temeljijo na pravu Unije, manj ugodna od postopkovnih pravil za tožbe, ki temeljijo izključno na nacionalnem pravu.

46 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da pristojnost okrožnih sodišč za odločanje o tožbah, ki so vložene iz razlogov, ki izhajajo iz prava Unije, ni nujno postopkovno pravilo, ki bi se lahko štelo za „neugodno“. Določitev teh sodišč, ki jih je manj in so okrajnim sodiščem nadrejena, namreč podpira bolj homogeno in specializirano delovanje sodstva v zadevah, ki se nanašajo na pravila iz Direktive 93/13.

47 Kar zadeva višje sodne stroške, ki bi jih tožeča stranka lahko imela pred okrožnimi sodišči, le na podlagi tega ni mogoče sklepati, da obravnavanje zadeve, kot je ta v postopku v glavni stvari, pred takimi sodišči posega v načelo enakovrednosti. Taka razlaga namreč pomeni, da se enakovrednost zagotavljanja pravic, ki jih ima posameznik na podlagi prava Unije, na eni strani in zagotavljanja pravic, ki jih ima posameznik na podlagi nacionalnega prava, na drugi ocenjuje le z vidika stroškov in se ob tem neustrezno ne upošteva morebitnih prednosti postopka, ki velja za tožbe, ki temeljijo na pravu Unije, kot so te, ki so omenjene v prejšnji točki.

48 Iz navedenega izhaja, da ni mogoče ugotoviti, da je s členom 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku kršeno načelo enakovrednosti.

49 Drugič, glede načela učinkovitosti iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba vsak primer, v katerem se zastavi vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali preveč otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči (sodba Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, točka 51).

50 Kar zadeva tožbo v postopku v glavni stvari, iz predložitvene odločbe izhaja, da lahko z odstopom zadeve s strani okrajnega sodišča okrožnemu sodišču nastanejo potrošnikom kot tožečim strankam dodatni stroški.

51 Glede tega je treba spomniti, da morajo postopkovna pravila v zvezi s strukturo nacionalnih pravnih sredstev, določena v splošnem interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti in predvidljivosti, prevladati nad posamičnimi interesi v tem smislu, da jih ni mogoče spreminjati glede na poseben finančni položaj stranke (sodba Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, točka 38).

52 Vendar pa ureditev nacionalnih pravnih sredstev v okviru zagotavljanja spoštovanja načela učinkovitosti ne sme onemogočati ali čezmerno oteževati izvrševanja pravic, ki za posameznike izhajajo iz prava Unije (sodba Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, točka 39).

53 V tej zadevi je treba, prvič, ugotoviti, da iz spisa, predloženega Sodišču, izhaja, da je lahko le v neki redki situaciji posledica izključne stvarne pristojnosti, podeljene okrožnemu sodišču na podlagi člena 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku, ta, da potrošnik kot tožeča stranka plača višjo takso. Do tega namreč pride le, če vrednosti predmeta spora ni mogoče ugotoviti – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – tako da se na podlagi člena 39(3)(b) zakona o davkih in taksah taksa za vložitev tožbe pri okrožnem sodišču določi pavšalno.

54 Drugič, iz spisa, predloženega Sodišču, prav tako izhaja, da je pri tožbah, vloženih pri okrožnem sodišču, vključno s tožbami za ugotovitev nepoštenosti pogodbenih pogojev, potrebna odvetniška pomoč.

55 Vendar je treba upoštevati mehanizme nacionalnega procesnega prava za izravnavo morebitnih potrošnikovih finančnih težav, kot je dodelitev pravne pomoči, s katerimi se lahko izravnajo dodatni stroški v zvezi s stroški postopka, ki nastanejo, ker zadevo okrajno sodišče odstopi okrožnemu sodišču, ter so povezani z višjo takso in nujno odvetniško pomočjo (glej sodbo Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, točka 42 in navedena sodna praksa).

56 Tretjič, Komisija trdi, da lahko morebitna geografska oddaljenost okrožnega sodišča od potrošnikovega prebivališča ovira izvrševanje njegove pravice do pravnega sredstva.

57 Vendar je treba ugotoviti, da iz spisa, predloženega Sodišču, ni mogoče ugotoviti – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – da učinkovit potek postopka zahteva, da je potrošnik kot tožeča stranka navzoč na vseh njegovih stopnjah (glej v tem smislu sodbo Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, točka 41).

58 Četrtič in nazadnje, treba je poudariti, kot je to navedla madžarska vlada v stališčih, da je namen člena 23(1)(k) zakonika o pravdnem postopku zaupati spore glede nepoštenih pogodbenih pogojev sodnikom okrožnih sodišč, ki imajo več poklicnih izkušenj, ter tako zagotoviti enotno prakso in učinkovitejše varstvo pravic potrošnikov.

59 Zato je treba na zastavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni postopkovni določbi, na podlagi katere okrajno sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi potrošnika za ugotovitev neveljavnosti tipske pogodbe, ni pristojno za odločanje o zahtevku tega potrošnika za ugotovitev nepoštenih pogojev v isti pogodbi, razen če se izkaže, da bi z odstopom zadeve s strani okrajnega sodišča nastale postopkovne težave v smislu znatno oteženega izvrševanja pravic, ki so potrošniku podeljene s pravnim redom Unije. V zvezi s tem mora potrebna preverjanja opraviti nacionalno sodišče.

Stroški

60 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni postopkovni določbi, na podlagi katere okrajno sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi potrošnika za ugotovitev neveljavnosti tipske pogodbe, ni pristojno za odločanje o zahtevku tega potrošnika za ugotovitev nepoštenih pogojev v isti pogodbi, razen če se izkaže, da bi z odstopom zadeve s strani okrajnega sodišča nastale postopkovne težave v smislu znatno oteženega izvrševanja pravic, ki so potrošniku podeljene s pravnim redom Evropske unije. V zvezi s tem mora potrebna preverjanja opraviti nacionalno sodišče.

Podpisi